

TER NAGEDACHTENIS
VAN JHR. DR. B. M. DE JONGE VAN ELLEMEET

Nadat hij 's avonds tevoren nog de koninklijke familie, na haar bezoek aan Utrecht, op weg naar Soestdijk, zijn huis aan de Maliebaan had zien voorbijrijden, is in de nacht van 5 op 6 mei jhr. dr. Bonifacius Marinus de Jonge van Ellemeet ongemerkt overleden, 81 jaar oud. Geboren te Goes, maakte hij zijn academische studies te Utrecht en was daar wat later onder archivaris Muller enige jaren aan het Rijksarchief verbonden. Na vervolgens rijksarchivaris in Drente (1913) en in Noord-Holland (1921) te zijn geweest, werd hij tenslotte in dezelfde functie als opvolger van dr. K. Heeringa te Utrecht benoemd. De werkzaamheden van een archivaris onttrekken zich voor een belangrijk deel aan de publieke opmerkzaamheid, van de resultaten maken velen dankbaar gebruik. Zo voltrok zich ook de activiteit van De Jonge van Ellemeet tot aan zijn aftreden op 1 juni 1946 grotendeels binnen de muren van het rijksarchiefgebouw. Stilgezeten heeft hij daar zeker niet en groot archiefwerk als de inventarisering van enige kapittelarchieven nam hij voortvarend ter hand. In het kerkelijk leven van de stad bekleedde hij een belangrijke plaats, eerst als kerkmeester van de Nicolaïkerk, later ook als president-kerkvoogd van de hervormde gemeente.

Uit de aard van zijn ambtelijke functie werd hij al spoedig tot bestuurslid van Oud-Utrecht benoemd, als hoedanig hij zich echter in 1942 niet meer beschikbaar stelde. Met het daar toen gevoerde beleid kon hij zich niet goed verenigen. Of moet ik het zo uitdrukken, dat zijn ideeën en inzichten daar niet altijd gedeeld werden? Behalve dat hij van 1935-1940 mede-redacteur van het Jaarboekje geweest is, heeft Oud-Utrecht ook nog van zijn gaven mogen profiteren in de vorm van goed gedocumenteerde en goed geschreven bijdragen, gedeeltelijk neerslag van zijn ambtelijk werk. Ik wijs op zijn artikelen „Uit de geschiedenis van het kapittel van St. Jan” (1935), „De Utrechtsche Claaskerk” (1939), „Uit de geschiedenis der Utrechtsche waterschappen” (1945/46), „De Utrechtsche Nederd.-Herv. gemeente in de jaren van overgang 1795-1824” (1947/48).

Wellicht is het toe te schrijven aan zijn geliefde bezigheid veel te fietsen en te wandelen dat hij zo lang fit en gezond gebleven is, al dwong het klimmen der jaren hem natuurlijk geleidelijk-aan tot beperking en was hij na de dood van zijn vrouw in 1949 toch wel een eenzaam man geworden. Als ik hem in die laatste jaren af en toe nog in de schouwburg ontmoette, waar hij bij voorkeur Shakespeare, Vondel of Molière ging zien, trof mij steeds weer zijn opgewekte, haast blijmoedige conversatie. Maar als hij dan na afloop, zwaaiend met zijn wandelstok, alleen de donkere Maliebaan insloeg, wist ik dat hij zich bewust was een man uit een vervlogen tijd te zijn, reëel

genoeg overigens om dat zonder verzet of verbittering te aanvaarden. Zijn positief-gelovige instelling zal daartoe zeker hebben bijgedragen.

Een uitvoeriger In Memoriam van de hand van mej. dr. A. J. Maris verscheen in het Nederlands Archievenblad 1962 blz. 83-85.
v. C.

HET ONVERVANGBARE

Het onderstaande schreef Clare Lennart in het Utrechtsch Nieuwsblad van 1 augustus 1962:

Een oude dame vertelde mij eens de volgende herinnering uit haar kindertijd, die zich omstreeks het jaar 1900 afspeelde. In het huis naast dat van haar ouders, dat geruime tijd leeg had gestaan, kwamen nieuwe mensen te wonen. Het was een grote en wat wij nu ouderwetse villa zouden noemen, ergens in Gelderland. De kinderen uit het buurhuis waren natuurlijk hevig geïnteresseerd in de nieuwe bewoners, die uit Amsterdam kwamen en zich in de periode, dat het huis werd verbouwd en opgeknapt, zo nu en dan lieten zien.

In de ogen van de gelderse dorpskinderen waren het een heel deftige meneer en mevrouw, hoewel niet op een vervelende, stijve manier deftig. Vooral de meneer met zijn rijzige gestalte, donker uiterlijk en kledij, waaraan altijd iets onconventioneels was, sprak tot hun verbeelding. Ook de tuin werd nieuw aangelegd en aanzienlijk uitgebreid. En wat nu die herinnering betreft: op zekere dag in het voorjaar kwam de nieuwe buurman weer over en met een tuinman achter zich aan wandelde hij over het nog bijna kale stuk grond, dat in de toekomst zijn tuin zou worden.

Onder het lopen tekende hij met zijn wandelstok losjes en zwierig de lijnen in het zand, die aangaven hoe hij zich de tuinaanleg voorstelde. Het werd later een prachtige tuin met rododendrons en gouden regen, met een overvloed van rozen, een glooiend grasgazon waarop een zonnwijzer stond, met in de moestuin leibomen tegen de schutting en zelfs een broeikas, waarin druiven werden gekweekt. En deze tuin was inderdaad aangelegd volgens de in het zand getekende schets.

Als ik dezer dagen langs of door het nu weer acuut bedreigde complex van onze singels en plantsoenen loop, denk ik vaak aan dit verhaal. Het is niet waarschijnlijk dat de architect Zocher het plan voor deze plantsoenanleg op de vroegere bolwerken met een stok in het zand heeft getekend. Hij was een der bekendste architecten uit die tijd en zal zijn plannen wel op papier hebben gezet. Maar dat neemt niet weg dat deze singels en plantsoenen met zo losse hand ontworpen lijken, terwijl het hele plan tegelijk een zo grote zelfzekerheid bezit, dat het de indruk maakt van een geniale improvisatie. Zo en niet anders moest het worden, hier de bruine beuken, daar de treurwilgen, precies zo het verloop van de oever.

Het menselijk brein scheidt maar bij uitzondering iets volmaakts,